

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AM ADDYSG GREFYDDOL (SACRE)

Cofnodion cyfarfod Cyngor Ymgynghorol Sefydlog am Addysg Grefyddol (SACRE) a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Dref, Rhuthun ar Ddydd Iau 31 Ionawr 2002 am 10.00 a.m.

YN BRESENNOL

Yn Cynrychioli Cyngor Sir Ddinbych

Y Cynghorwyr S. Drew, K.N. Hawkins, D. Jones, G. Jones (dirprwyo dros M.M. Jones), W. Roberts, R.L.I. Williams

Yn Cynrychioli Cydbwyllgor Negodi Athrawon Sir Ddinbych

Mrs. M.B. Lloyd (Cadeirydd) a M. Barros-Curtis

Yn Cynrychioli Enwadau Crefyddol

M. Colbert, Parch. P.J. Collinson, H. Ellis, M. Evans, J. Gibson, S. Harris, J. Kirkham, Parch. J. Owen

Aelodau cyfetholedig

T. Ap Sion (dirprwyo dros y Parchedig Athro L.J. Francis) a'r Parchedig R. Townsend

HEFYD YN BRESENNOL

Arolygydd/Ymgynghorydd A.G. a Swyddog Gweinyddu (K.E. Jones)

DERBYNIWYD YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB ODDI WRTH

T. Bryer, N. Roberts a'r Cynghorydd F. Shaw

1209. CROESO

Estynnodd y Cadeirydd groeso i'r aelodau i'r cyfarfod a dywedodd fod y Parch R. Townsend wedi ei gyfethol i'r Cyngor i gynrychioli Mudiad Addysg Gristnogol Cymru a fod Y Cynghorydd W. Roberts wedi cymryd lle'r Cynghorydd K.P. Stevens yn gynrychiolydd yr Awdurdod Addysg Lleol.

1210. Y COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod a gynhaliwyd ar 8 Hydref 2001 (cylchlythyrwyd yn flaenorol), ac a gymeradwywyd gan y Cyngor Sir ar 27 Tachwedd 2001.

Materion yn codi:-

Eitem Rhif. 653 - Cofnodion: Eitem Rhif. 281 – Cynllun Luc: Eglwys Bresbyteraidd Cymru – dywedodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd AG ei fod yn dal i aros am fwy o fanylion ynghylch cael copi o aralleiriad Efengyl Luc, a'i bris, cyn iddo fwrw mlaen â'r mater hwnnw gyda'r Cyfarwyddwr Corfforaethol. Mewn ateb i gwestiwn gan aelod dywedodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd mai diben y cynllun oedd cynhyrchu aralleiriad o Efengyl Luc mewn Cymraeg cyfoes ar gyfer ieuencid Cymru.

Eitem Rhif 656 – Adroddiad Blyneddol Drafft SACRE: y mater cyfieithu - Cadarnhaodd y Cadeirydd fod llythyr wedi ei anfon at Brif Weithredwr Gweithredol Sir Ddinbych a chopi i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Dysgu Gydol Oes yn mynegi pryderon SACRE ynghylch cyfieithiadau i'r Gymraeg. Dywedodd yr Arolygydd/ Ymgynghorydd AG fod y Cyfarwyddwr Corfforaethol Dysgu Gydol Oes wedi mynegi ei gofid ynghylch yr oedi a fu wrth gyfieithu fel y cafodd aelodau brofiad ohono, a thrafodwyd hyn mewn cyfarfod

diweddar o'r Gweithgor Dwyieithog. Roedd yn dymuno sicrhau'r aelodau fod gan y Cyngor ymrwymiad pendant i gyfieithu dogfennau yn unol â'r gofynion.

Eitem Rhif 657 – Cymdeithasau SACRE Cymru: Cwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar - Dywedodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd AG ei fod wedi ysgrifennu at ACCACa gofyn am i AG a Datblygiad Ysbrydol gael ei roi yng Nghwricwlwm y blynyddoedd cynnar, ond ni chafwyd ateb eto. Roedd yn gwybod fod Sacres eraill wedi cysylltu ag ACCAC ynghylch y ac yn sgil hyn bu trafodaethau pellach gyda'r bwriad o osod AG a Datblygiad Ysbrydol o fewn fframwaith y blynyddoedd cynnar. Hefyd, cyfeiriwyd at gylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94 wrth ystyried Addysg Grefyddol a Chyd-addoli. Mewn ymateb i ymholiad gan aelod cadarnhaodd Clerc Sacre y byddai hi'n trefnu gosod rhif y tudalennau ar y cofnodion sydd i'w trafod gan y Cyngor, er mwyn hwyluso'r cyfeiriadau.

PENDERFYNWYD *derbyn y cofnodion.*

1211. CANLYNIADAU ARHOLIADAU 2000 & 2001

Cyflwynodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd y tablau oedd yn rhoi manylion canlyniadau arholiadau Astudiaethau Crefyddol yn y blynyddoedd 2000 a 2001 yn ysgolion Sir Ddinbych (cylchlythyrwyd yn flaenorol) er mwyn i'r aelodau eu trafod.

Aeth yr Arolygydd /Ymgynghorydd ymlaen i egluro'r canlyniadau'n fanwl ac i wneud cymariaethau rhwng y blynyddoedd, lle'r oedd y rheiny ar gael. Cyfeiriodd yn arbennig at y canlynol:-

- TGAU Canlyniadau- pawb - Astudiaethau Crefyddol 2000 & 2001 – er bod dau ar hugain o ymgeiswyr ychwanegol yn 2001 bu gostyngiad yn nifer y rhai a enillodd y radd A* - C o bron 10% rhagor y flwyddyn flaenorol. Drwyddi draw roedd y canlyniadau'n siomedig a byddai ysgolion unigol yn chwilio am y rhesymau am y canlyniadau is.
- TGAU Canlyniadau- Bechgyn - Astudiaethau Crefyddol 2000 & 2001 –Roedd gostyngiad o 18% yn gyffredinol ymmherfformiad bechgyn yn 2001 rhagor y flwyddyn flaenorol.
- TGAU Canlyniadau Merched - Astudiaethau Crefyddol 2000 & 2001 – roedd cynnydd o bymtheg ymgeisydd ac roedd yna gymysgedd o ganlyniadau gwell a gwaeth yn yr ysgolion unigol rhagor y flwyddyn flaenorol, fodd bynnag, ar y cyfan bu gostyngiad o 5% yn y lefel perfformiad.
- Addysg Grefyddol Pawb (Cwrs Byr) –cymharol newydd yw'r cwrs byr a bu rhaid i'r ysgolion ymaddasu i'r gofynion newydd; roedd yn ddymunol sylwipa mor boblogaidd fu'r cwrs- gyda 167 yn cymryd rhan ynddo; drwyddi draw roedd y ffigyrau yn 4% yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol yn y graddfeydd A* - C.
- Lefel A Canlyniadau pawb - Astudiaethau Crefyddol 2000 & 2001 – roedd pob un o'r pedair ysgol wedi gwella ei pherfformiad yn sylweddol rhagor y flwyddyn flaenorol ac roedd niferoedd yr ymgeiswyr wedi bod yn gyson.
- Tystysgrif Cyraeddiadau Addysgol - Astudiaethau Crefyddol – yn dangos canlyniadau canmoladwy iawn ar gyfer Ysgol Uwchradd y Rhyl; nid oedd y wybodaeth ar gyfer Ysgol Tir Morfa ar gael ar hyn o bryd.

Dywedodd y Cadeirydd wrth yr aelodau bod yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG yn gyd-awdur llyfr i gynorthwyo ysgolion gydag Astudiaethau Crefyddol Cwrs Byr, bod y llyfr wedi ei gyhoeddi ac wedi derbyn canmoliaeth uchel iawn. Manteisiodd ar y cyfle i longyfarch yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG am hyn a dweud fod yr Arolygydd/Ymgynghorydd yn Brif Arholwr ar gyfer Astudiaethau Crefyddol y Cwrs Byr.

Wrth drafod canlyniadau'r arholiadau gofynnodd yr aelodau gwestiynau penodol i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG gan gyfeirio'n arbennig at y newidiadau pwysig yn y maes llafur Lefel A ac

oblygiadau'r dysgu; darparu AG yn yr ysgolion unigol; cynnwys y cwrs byr AG, a chyfartaledd Cristnogaeth a chrefyddau eraill mewn Addysg Grefyddol

Wrth drafod canlyniadau TGAU mynegodd un aelod ei siom ynghylch y lefel perfformiad is yn 2001 rhagor 2000 gan gyfeirio at bosibilrwydd cynnig HMS er mwyn cynorthwyo i wella perfformiad bechgyn ar y lefel honno. Teimlai un aelod fod y cynnydd yn y nifer o ddisgyblion oedd yn ymgeisio am gymwysterau cydnabyddedig yn gwrthbwysu'r gostyngiad a welwyd yn y cyraeddiadau perfformiad, a theimlai ei fod yn bwysicach i law er o ddisgyblion wneud cynnydd yn lefelau isaf Astudiaethau Crefyddol nag i leiafrif o ddisgyblion lwyddo ar lefel uchel.

Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod ynghylch athrawon arbenigol mewn AG yn ysgolion Sir Ddinbych dywedodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG fod pob un o ysgolion uwchradd y sir yn cyflogi athrawon arbenigol, ond gall problemau prinder athrawon godi pan fo rhaid i un arbenigwr ddysgu ar lefel TGAU a lefel A. Teimlodd un aelod y dylai SACRE gael gwybod petai disgyblion o dan anfantais oherwydd prinder athrawon arbenigol.

Roedd aelodau'n falch o'r cynnydd yn nifer yr ymgeiswyr am y cwrs byr a'r diddordeb roedd y cwrs wedi ei gynhyrchu yn yr ysgolion. Llongyfarchodd y Parch R. Townsend Ysgol Dinas Bran am ei bod yn gallu cynnig y cwrs byr, a'r cwrs hir i'r disgyblion. Yn dilyn cais oddi wrth un aelod cytunodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG holi ynghylch pwy oedd yn gyfrifol am benderfynu pa gyrsiau oedd yn cael eu dilyn mewn ysgolion unigol.

Ar ôl trafodaeth lawn a manwl mynegodd yr aelodau eu siom am nad oedd rhai o'r ysgolion yn cofrestru disgyblion ar gyfer arholiadau Astudiaethau Crefyddol ond llongyfarchodd yr ysgolion a oedd yn gwneud hynny. Teimlodd y Cyngor nad oedd y tablau bob amser yn adlewyrchu gwir ysbryd yr ysgol. Drwyddi draw, roedd canlyniadau'r arholiadau'n adlewyrchu'n ffafriol ar y Sir a llongyfarchodd yr aelodau'r ysgolion hynny am eu canlyniadau.

PENDERFYNWYD derbyn canlyniadau'r arholiadau am y blynyddoedd 2000 a 2001 a derbyn adroddiad llafar yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG.

1212. CYMDEITHAS SACRES CYMRU

(a) **WASACRE - 8 Tachwedd, 2001**

Adroddodd y Cadeirydd (un o gynrychiolwyr SACRE Sir Ddinbych ar WASACRE) ar lafar am y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 8 Tachwedd 2001 yng Nglyn Ebwy (Cyngor Bwrdeistrefol Blaenau Gwent) fel a ganlyn:-

- (i) 'Addysg Grefyddol ac Addysg Bersonol a Chymdeithasol' (AG & ABCH) – cyflwyniad ar y cyd yn y cyfarfod gan Graham Davies; Eluned Jones; Vaughan Salisbury and Anthea Parker ar gynnwys y fframwaith ABCH a'r ddogfen ganllawiau a'r modd mae agweddau emosiynol, ysbrydol, a moesol ABCH yn gysylltiedig ag AG; y berthynas sydd rhwng AG ac ABCH a sut y gellir integreiddio AB ac ABCH yn effeithiol. Hefyd, dangoswyd fideo'n dangos sut y gellir defnyddio amser cylch yn effeithiol.
- (ii) 'Y Ddogfen Enfys' – roedd y ddogfen o gymorth i ieuencid ynglyn â thrawma a galaru a chytunwyd y dylai WASACRE drafod gwneud darpariaethau er mwyn i aelodau'r gymdeithas dderbyn y ddogfen. Cytunwyd anfon gwahoddiad i'r Tad Ieuan i gyfarfod y gymdeithas yn y dyfodol mewn perthynas a hynny.
- (iii) Darpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg: Coleg y Drindod Caerfyrddin Ni chynigiwyd cyrsiau AG ac Ast.C drwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod y flwyddyn academaidd ddiwethaf oherwydd y nifer bach o geisiadau am y cyrsiau; wedi hyn cafodd dau aelod newydd o staff eu penodi i'r adran Ast C ac roeddynt yn awyddus i gynnig darpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mynegodd yr aelodau eu pryder ynghylch diffyg darpariaeth yn y Gymraeg a danlinellir yng Ngholeg y Drindod, Caerfyrddin a diolchodd yr aelodau i'r Cadeirydd am ei hadroddiad ar y cyfarfod hwnnw.

PENDERFYNWYD derbyn adroddiad llafar y Cadeirydd

(b) Dogfen Addysg Grefyddol ac Addysg Bersonol a Chymdeithasol (AG & ABCH)

Cyflwynodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd AG y **Dogfen Addysg Grefyddol ac Addysg Bersonol a Chymdeithasol** (AG & ABCH) (Cylchlythyrwyd yn flaenorol) er mwyn i aelodau ei hystyried. Dywedwyd wrth yr aelodau, er nad yw'r ddogfen yn statudol, roedd gofyn am i ysgolion ddelio â mater ABCH ac roedd y ddogfen yn cynnig cyngor a chefnogaeth ar hyn.

Eglurodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd AG fod y ddogfen yn rhoi manylion o'r berthynas rhwng AG a ABCH ac roedd o gymorth i athrawon wrth iddynt ymchwilio i'r cyfraniad y gallai AG ei wneud tuag at ABCH. Aeth yn ei flaen i egluro fframwaith yr ABCH i'r aelodau gan roi manylion y prif nodweddion cyfrannol; amcanion ABCH; agweddau a ellir eu datblygu mewn cyd-destun yr ysgol; a chanlyniadau dysgu ABCH yn ystod pob Cyfnod Allweddol a'r cyd-destunau AG oedd yn cyfateb iddynt. Roedd y ddogfen yn awgrymu pa fathau o gyd-destun y gallai AG ddarparu ar eu cyfer drwy gael gwybodaeth angenrheidiol, hybu agweddau at werthoedd, a datblygu'r medrau a nodir yn fframwaith yr ABCH. Cyfeiriwyd yn arbennig at rinweddau 'amser cylch'.

I gloi, canmolodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd AG y ddogfen a theimlo y byddai'n darparu cyngor gwerthfawr i ysgolion wrth i AG gyfrannu tuag at fframwaith ABCH ac awgrymu y dylai aelodau ystyried dosbarthu'r ddogfen yn ysgolion Sir Ddinbych.

Roedd yr aelodau yn llawn gymeradwyo'r ddogfen ac yn talu teyrnged i'r gwaith rhagorol a wnaed gan y swyddogion wrth iddynt ei pharatoi a'i chynhyrchu.

PENDERFYNWYD:-

(a) *cymeradwyo'n llwyr y ddogfen Addysg Grefyddol ac Addysg Bersonol a Chymdeithasol a*

(b) *dosbarthu copiâu o'r ddogfen i ysgolion Sir Ddinbych*

(c) Enwebu Cynrychiolwyr I Symposiwm WASACRE/ACCAC

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG lythyrau a dderbyniodd oddi wrth WASACRE dyddiedig 7 Hydref, 2001 a 20 Rhagfyr 2001 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol) yn gofyn am enwebiadau ar gyfer cynrychiolwyr i wasanaethu ar Bwyllgor Gweithredol y Gymdeithas ac enwebiadau ar gyfer cynrychiolwyr i fynychu'r Symposiwm gynhelir mewn cydweithrediad ag ACCAC ar 27 Ebrill, 2002 yn Ysgol Uwchradd Llanidloes. Wrth geisio am ethol swyddogion, cyfeiriwyd at y Côd ymarfer (gylchlythyrwyd yn flaenorol).

Dywedodd y Cadeirydd mai diben y Symposiwm oedd ystyried swyddogaeth a statws y Meysydd Llafur a Gytunwyd AG ac roedd WASACRE wedi cytuno estyn gwahoddiad i dri o ddirprwyon o bob SACRE, a dau athro. Wrth drafod enwebu dau athro cyfeiriodd y Cadeirydd at aelodaeth gweithgor y Maes Llafur a Gytunwyd ac awgrymu y dylai dau o'r pedwar athro sydd ar y Gweithgor gael eu henwebu i fynd i'r Symposiwm, am ei bod hi'n teimlo y byddant yn gallu cynrychioli SACRE Sir Ddinbych drwy gyfrannu.

Cytunodd aelodau â barn y Cadeirydd ac awgrymu, petai modd, y dylai un athro o'r sector cynradd ac un o'r sector uwchradd gael eu henwebu i fynd i'r Symposiwm. Gwnaeth yr aelodau gais am i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG gysylltu'n uniongyrchol â'r pedwar athro a grybwyllwyd gan obeithio y byddai dau ohonynt yn gallu mynd i'r Symposiwm ar 27 Ebrill 2002 a:-

PENDERFYNWYD yn ôl hyn

Cyfeiriodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG at ystyried y Maes Llafur a Gytunwyd Cenedlaethol Cymru er mwyn codi statws y pwnc a chynyddu'r gyllideb. Roedd yr Aelodau o'r farn mai peth pwysig oedd i'r AG gael ei arolygu yn lleol a sicrhodd yr Aelodau y byddai Addysg Grefyddol yn cael ei benderfynu yn lleol.

Atgoffodd y Cadeirydd yr aelodau mai hi oedd Is-Gadeirydd WASACRE ar hyn o bryd ac y byddai'n cael ei sefydlu'n Gadeirydd yn ôl yr arfer. Gan fod cynrychiolaeth ar Wasacre o Sir Ddinbycheisoos cynigiodd na chyflwynir unrhyw enwebiaeth i WASACRE a:-

PENDERFYNWYD yn ôl hyn.

(ch) Adroddiad Blynyddol WASACRE 2000 - 2001

Cyflwynodd yr Arolygydd /Ymgynghorydd adroddiad blynyddol WASACRE 2000 - 2001 (a gylchlythyrwyd yn flaenorol) oedd yn rhoi manylion gweithgareddau'r Gymdeithas. Cyfeiriodd y Cadeirydd at Eitem 6 yn yr adroddiad hwnnw a dywedodd fod y Gymdeithas yn dal i ddisgwyl cyfarfod gyda Miss. Jane Davidson, AC, Gweinidog Addysg a Dysgu Gydol Oes yn y Cynulliad Cenedlaethol.

PENDERFYNWYD cael a derbyn yr adroddiad

Yn y fan yma, daeth y Cyfarwyddwr Corfforaethol Dysgu Gydol Oes i'r cyfarfod ar ôl cael gwahoddiad oddi wrth y Cadeirydd i annerch y cyfarfod. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Dysgu Gydol Oes ymrwymiad y Cyngor i sicrhau darpariaeth cyfieithiadau Cymraeg yn ôl gofynion y Cyngor.

1213. MYFYRDOD TAWEL

Awgrymodd y Cynghorydd W. Roberts y dylai'r Cyngor ystyried dechrau eu cyfarfodydd yn y dyfodol gyda gweddi. Trafododd aelodau'r cynnig a themlo mai annoeth fyddai cymryd fod pawb oedd yn bresennol yn y cyfarfodydd yn y dyfodol yn ymarfer ffydd, gan gytuno y byddai'n fw y priodol caniatáu cyfnod o dawelwch i'r unigolion.

PENDERFYNWYD dechrau cyfarfodydd SACRE Sir Ddinbych gyda chyfnod o fyfyrdd tawel.

Yma, dywedodd yr Ymgynghorydd/ arolygydd Addysg Grefyddol bod copïau ganddo o'r llyfryn ' Amcanu tuag at ragoriaeth mewn addysg Grefyddol' a gynhyrchwyd gan Estyn ac sydd yn cynnwys y newidiadau i'r cyfieithiad Cymraeg fel y gwnaed cais amdanynt yn eu cyfarfod ar 7fed Chwefror 2002. Roedd copïau o'r llyfryn ar gael yn y cyfarfod ar gyfer yr aelodau.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.35 a.m.
